

**M. D. JULIANIJ VIRI
CLARISSIMI EXPOSITIO
CIRCA FACTI SPECIEM
MORBI, & CURÆ IN
ILLUSTRISSIMUM...**

Francesco Ferdinando Giuliani

204.15

M. D.
JULIANJ

VIRI CLARISSIMI

EXPOSITIO

Circa facti speciem Morbi, & Curæ

M. D.
JULIANJ
VIRI CLARISSIMI
EXPOSITIO

Circa facti speciem Morbi, & Curæ
In Illustrissimum Comitem
CAROLUM WELSPERGIIUM

CUM EPISTOLA
AD AUCTOREM,
Et quibusdam Lucubrationibus in ipsam
Expositionem.

FLORENTIÆ,

ANNO ÆRÆ VULGARIS CIOIOCCII.
SUPERIORUM PERMISSU.

FRANCISCO

FERDINANDO JULIANO

Medico pro S. C. R. Majestate Prima-
rio, & Castrensi Oeniponti.

S. P. D.

FELIX PERGER.

 I quando excitarer studio tuenda di-
gnitatis tua, quam summam in Me-
dicina faciunda, Reipublica bono
comparasti, Doctorum Virorum au-
thoritate, ea certe die permotus sum, qua
Brunopolim allatum fuerat ad humandum
Cadaver defuncti Caroli ex perantiqua Illustris-
simorum & Excellentissimorum S. R. I. Comitum
Welspergicorum prosapia collatis Ecclesia huic
pluribus beneficiis; Secreto enim quodam mur-
mure voces quorundam ex luctu domestico distin-
guebantur, musstabaturque inter hos, & alios,
mortis causam sciscitantes, Medicorum igno-
ran-

rantia Aegrum obiisse, neve ullum eorum, qui
Cura incubuerant, morbi naturam attigisse:
Seniorem quidem Medicum quemdam dicebant,
mortem tutissima prognosi prae dixisse: Te ve-
ro Juliani mi, anxium doloribus aegrum cur-
ru vehi consuluisse, morbumque magis acer-
bum reddidisse: Quibus autem hoc auribus
perciperem, ipsemet, qui scis, quo Te dili-
gam amore, comprehendere poteris. Quae cum
de Te concipere non valerem, de casu mus-
sitantium eum, cujus Prudentia liquebat,
quem antehac cognoveram, vocavi, atque
ex eo postulaveram, quonamne morbo decu-
bisset Defunctus? Scias, respondit, periodi-
cis Comitem, atque intermittentibus per in-
tervalla unius, duorum, & plurium die-
rum doloribus in latere sinistro, mox sub
costis saepius vexatum, effervescente dein mor-
bo, ut ille terminorum medicorum ignarus
explicabat, non sine dissensione Medicorum
circa morbi naturam, transactis tribus cir-
citer morbose Constitutionis hebdomadis obiisse.
Dissectum equidem cadaver est, consumpti
pulmones, & Saccus aqua plenus in latere
sinistro detectus. Sed quid juvant hac?

[non

(non sine marore proruperat is) tegantur jam
Medicorum errores Welspergica humo; quippe
jam ultra tercentos annos allatis aliunde etiam
funeribus, uno eodemque tumultu, ipso de-
functorum terra aggere eorum corpora human-
tur. Fulleris hercle! subjunxeram ego haud
obscure, amice! neque sat profunde Medi-
corum amplius errores terra tegit; deteguntur
hi cadaverum ipsis sectionibus a solertibus
Anatomicis factis, explicantur ab rationali-
bus Physicis: ac propterea post plures, easque
constantes observationes, & varia experimen-
ta repetita, non sine objurgatione Medicos
esse corrigendos censeo; signa morborum ac-
curato examine deprompta, causa aegritudinis
desumpta ideam morbi, Saniori Medico, qui
sciat humani corporis structuram, non longius
a vero perhibent. Hac locutus longius a
turba, mecum ipse cogitabam, colicis forte
doloribus affectum Ægrum, quod curru eum
vehi juxta celeberrimum Sydenhamum, Hippo-
cratem Anglicum consulisses. Interea rela-
tum est, dissensiones Medicorum ad injuriam
usque protrahitas, ut alter alteri ignorantia
culpam imputaret, atque decretum ab Ex-
cel.

cellentia, Sapientissimis, & Illustrissimis P. P.
Repraesentanea Potestatis OEniponti, ut quis-
que Medicorum Sententiam de morbo, cau-
sis, & cura dictam scriptis exponeret, qua
ab delegata Facultate examinata Judicium
quoque ferri possis. Expositionem jam tuam
legi Vir Clarissime; ceteras evolvere non po-
teram, cum deessent mihi eorum Scripta,
censerem interea typis imprimenda fore qua
exposuisti, videtur mihi sanè rei medica id
conferre, ut caute hominum sanitatem tueri
vitamque conservare tute doceamur. Vale.

B R U N O P O L I
iv. cal. Decemb. CIOCCCLI.

E X

EXCELLENTIA

*Illustrissimi, ac Sapientissimi Do-
mini Domini Gratosissimi.*

Ratiofissimis Excellentiae, & Illu-
strissimarum, ac Sapientissimarum
Dominationum Vestrarum Mandatis
obediens, historiam morbi, seu spe-
ciem facti non obscure conscriptam,
& curationem, scilicet Medicamenta, quæ tum
a me jam pridem, tum postremo ab aliis in
Consilium accitis, & Assistentibus Medicis,
præsertim a Dominis Physico de Stebele, &
Professore de Payr, Illustrissimo Domino Ca-
rolo ex Comitibus de Welsperg, pie in Domi-
no Vigesima tertia Februarii defuncto, succeden-
bus sibi invicem temporum intervallis præscrip-
ta fuerunt, obsequentissime submitto; atque hinc
Easdem submississime rogare vellem, ut hæc
mea, & aliorum simul, postquam exhibitæ fue-
rint,

A

rint,

rint, relationes Domino Professori de Sterzinger tanquam a-partium Studio alieno comitterentur ad disquirendum, an prædictæ relationes circa facti speciem primariis saltem circumstantiis, quæ alias facile erui poterunt, rite conveniant? An Medicamenta sive a me, sive ab aliis in relationibus recensita, quæque Illustrissimo Patienti propinata sunt, cum schædis, quas ego præ manibus teneo, a Pharmacopola rite vindicatis, concordent? An etiam ea, quæ de visu & reperto ab aliis affirmantur, non dissentiant ab illis fortasse, quæ ipsemet Dominus Professor de Sterzinger ut Commissarius delegatus diligenter observavit, & litteris exposuit? His itaque invicem inter se collatis, & ordine recensitis suam mentem remoto omni favore, & odio pro virili ingenuitate aperire poterit; atque Excellentia, & Illustrissimæ, ac Sapientissimæ Dominationes Vestræ ulterius Sapientissimorum Medicorum Judicium intelligere dignabuntur. Interim ipse summa cum veneratione perenno.

EXCELLENTIÆ,
Illustrissimarum & Sapientissimarum
Dominationum Vestrarum.

Demississimus
Franciscus Ferdinandus Giuliani.
Illu-

Illustrissimus quidam Dominus Comes annorum circiter 37. perspicacis ingenii, temperamenti sanguinei, & gracilioris corporis habitus præter diversos, & graves, quos ab adolescentia, & juventute superaverat morbos, jam duodecim circiter ante annis incidit in hæmoptoem, seu sputum sanguinis, quod subsequenter quatuor, aut quinque annis frequenter quidem, at facile, atque non immodica quantitate tam cum tussi, quam fere sine tussi, domi, forisque, & in itineribus, quibus nihilominus Illustrium more Longinquas Europæ Regionis peragravit, subsistentibus viribus sustinuit.

Cum autem tunc temporis Lugdunum Batavorum venisset, curationi præclarissimi viri Hermanni Boerhaave mensibus aliquot obtemperavit, qui non immerito vomicam pectoris suspicatus est, atque ab ea Illustrissimum Dominum Comitem, si debitum victus Regimen observasset, sine periculo evasurum prædicebat: quod ita evenit; quippe cessante sensim in dies excretionem sanguinis, successit copiosum puris fetidi sputum, quod plus, vel minus singulis diebus vel cum, vel fere sine tussi pariter rejiciebat, sanguinem vero postremis temporibus vix amplius, seu non nisi unum, aut alterum globulum quandoque grumosum potius, quam fluidum, raro vero floridum expuebat. Præter hoc malum affectibus hypochondriacis, præcipue obstructionibus hepatis, febribus quandoque continuis, quandoque intermittentibus, item

Rheumaticis defluxionibus, & arthriticis doloribus jam pridem obnoxius fuit, ita tamen, ut ultimis annis non gracilior, sed carnosior, & robustior in dies evaserit. Præ cæteris vero non tam de prædicta pectorali tussi cum excretionē puris, sed etiam de stomachali, ut ipse probe animadvertēbat, & dicebat, cum præsertim sedentariæ vitæ, & cibis plus iusto indulgeret, diversis temporum intervallis conquerebatur; quæ cum magno conatu, & inflatione stomachi fiebat; ab hac vero, si status magna copia eructaret, atque ut plurimum humorem viscidum, album, interdum & acidum, aut amarum ejiceret, se assatim levatum sentiebat.

Cum autem postremis mensibus Illustrissimus Dominus Comes præter modum assiduus lucubrationibus, & lautioribus mensis indulgisset, de ingenti statuum copia, inflatione ventriculi, & tussi, plus solito conqueri cæpit, accedentibus fere quotidie rigoribus vagis cum intermixto Calore, atque etiam febrilibus alterationibus, quæ superveniente madore aliquo, aut quandoque copioso sudore noctu, vel matutinis horis ex integro solvebantur. Hinc ordinarii Medici curationi submissus, cum diu non paucis usus esset remediis, atque ipsi vomitorium expulvere ypecacuanhæ cum aliquot granis salis absynthii præscriberetur, meum quoque consilium & assistentiam expoposcit, cui imprimis prædictum vomitorium libenter innuebam, quod, cum una vice sumpsisset, humorem viscidum ter, quaterve facile rejiciens, hoc iterum post octiduum usus est: Unde sine labore secuta similiter ejusdem humoris viscidum per vomitum rejectione se admodum levatum sensit, ita quidem, ut diebus aliquot de statuosa stomachi inflatione, & molesto circa cartilagineam mucronatam conatu, non amplius conquereretur, cessantibus etiam assatim febrilibus alterationibus. Appetitus insuper, & somnus integris fere noctibus sine ulla

ulla respirationis difficultate laudabiliter inserviebat, ipseque, consistentibus viribus, ut sanus cæteroquin bene valere videbatur, nisi quod denuo in aurora potissimum, raro autem noctu, interdum mane, interdum ad vespem, aut post prandium tussi prædicta, seu stomachali, seu pectorali, licet hanc facile sustineret, paucis exceptis diebus diversimode afficeretur. Quapropter jam ab initio post assumptum vomitorium, scilicet sub 12. a Januarii sequentem decoctiunculam theiformem ex simplicibus stomachicis & pectoralibus præscribebam.

- ꝑ: Herb. endiv.
 cichor.
 taraxic.
 fumar.
 scolopend.
 hæder. terrestr.
 veron.
 scabios.
 salv. hort.
 Pulmon. maculat. ana drach. ii. ss.
 Fl. borrag.
 bugloss.
 violar.
 hyperic. ana drach. ii.
 bellid. min. unc. ss.
 Cort. limon. sine albo subtiliter incis. drach. vi.

M. f. species, Wie ein ringen The also-auch 2 mahlen in 12g
 zu nehmen mit ein wenig zucker.

Alvus item ope quarundam Pilularum, quas 4, aut quinque vicibus per intervalla sumpsit, blande admodum seducta fuit, secedentibus (honus sit auribus) excrementis admodum fetidis, viscidis, flavis, cinereis, quan-

4
 quandoque fluidioribus, quandoque solidioribus. Unde sane non solum antiquum quoddam pectoris malum (licet certo Nomine baptizare nunquam præsumperim) sed etiam vitium concoctionis, & præcipue bilis non obscure dignosci poterat. Idcirco pulveres ex absorbentibus, seu oculis Cancrorum, additis aliquot granis salis absynthii in usum aliquoties revocati sunt. Præterea Pilulæ quædam stomachicæ, & pectorales, cum Illustrissimus Dominus Comes OEniponto prope discessurus esset, ut has scilicet alibi sumere posset, quanquam & hic OEniponti aliquot vicibus assumpserit, sequenti formula præscriptæ fuerunt.

℞. Pulv. pectoral. resolv. drach. vi.

Opobals. ver. drach. ii.

Extract. Rhab. simpl.

Card. B.

cent. min.

trifol. fibr.

Gumm. ammon. in granis pulverisat. ana drach. i.

M. et. C. S. Q. essent. Cort. aurant. tartarifat. f. massa, e qua formentur pilulæ ad pondus circiter duorum gran. & cum pulvere liquirit. dentur ad scatul. sigill. *brüß- und magen Pillen, Wovon 5- oder 7- einmahl alle morgen zu nehmen, auch zu nachts, und daraus den Kreüter The zu trinken.*

Cum autem Illustrissimus Dominus Comes aliquoties Rhæda vetus domo egrederetur, neque ullo alio præter dictam tussim sensibili incomodo se gravatum sentiret, die 30 Januarii post prandium acerbissimo dolore in latere sinistro sub ultimis costis spuris in puncto quasi contracto, & cum cruciatu veluti terebrante repente correptus fuit. Sitis statim, oris amarities, pul-

5
pulsus celerior, & solito frequentior associabantur cum
alvi suppressione, quin vel quidquam in latus sinistrum
decumbere posset. Unde mox ipse accitus, perspecta
signorum syndrome dolorem istum nequaquam in mor-
bum pectoris, sed in Colicam statuofam — biliosam pro-
cul dubio referre existimavi, quam etiam vox rauca,
quemadmodum in Colica biliosa haud raro contingere
solet, comitabatur. Hinc statim clysterem ex oleis
cheirino, & chamomillæ, addito parum unguenti Car-
minativi, & sachari Thomæi cum decoctione specierum
emollientium, & florum Chamomillæ præscribebam, qui
 sæpius primis tribus diebus injiciebatur, fomentum item,
seu spongia in decoctione specierum emollientium & flo-
rum Chamomillæ calide imbuta, & expressa parti do-
lenti tribus aut quatuor vicibus in die applicabatur, &
desuper unctio ex unguento pectorali, oleo amygdala-
rum, & de bryonia composito fiebat; Venam insuper
in brachio, cum alias Illustrissimus Dominus Comes cir-
ca hoc tempus singulis annis missioni sanguinis assuetus
foret, secari iussi ad uncias circiter decem; Sanguis au-
tem parum feri, sed in totum sere, crassamentum in
superficie album, & glutinosum continebat. Interne
oleum amygdalarum dulcū sine igne recenter expres-
sum ad uncias duas pro dosi tribus vicibus intra primos
tres dies exhibitum fuit. Pro potu ordinario præter
juscula tenuia serum lactis destillatum cum aqua tارا-
xaci, addito parum admodum syrupi de terebintho, &
aquæ menthæ ad odorem, & saporem gratum, nec non
aqua ex decoctione limaturæ Cornu Cervi, & rasuræ
eboris deinceps concedebatur. His auxiliis prompte ad-
hibitis, cum prædictus dolor, secedentibus abunde flavis
& viscidis excrementis tertia die ab ejus insultu, seu
secunda Februarii lenitus admodum fuisset, sequentem
mixturam ex Absorbentibus, & mitioribus diaphoreticis
cochleatim sumendam præscribebam.

℞.

℞. Aqua destillat. Card. B.

Scabios.

Scorzoner. ana *unc.* ii. *ss.*

Cordial. temperat. *drach.* ii.

stib. diaphoret.

Oc. cancr. preparat. ana *drach.* i.

lapid. de goa. *gr.* viiii.

Syrup. fl. tunic. *unc.* *ss.*

M. f. mixtura, sigill. *Löff Weis nach bedürft zu nehmen.*

Præterea cum dolor die 6. & 8. - assatim cessaverit, & somnus & appetitus laudabiliter rediissent, atque Illustrissimus Dominus Comes in latus etiam finistrum, ut pridem solebat, decumbere posset. ad demulcendam tussim, de qua nihilominus, ut antea conquebatur, sequens gelatina præscripta fuit.

℞. limatur. CC.

rasur. ebor. ana *q.* *ss.*

Cum *ss.* *q.* *aq.* com. *ss.* gelatina

ad lib. i. in fine addendo

Syrup. balsamic. *drach.* vi.

Confect. Alkerm. *drach.* ii.

M. *Löff Weis zu nehmen in der Noth - brühe.*

Interdum etiam pro flatibus, quos multum patiebatur, Essentiam Carminativam ad aliquot guttas cum jusculo carnis, vel decoctiuncula theiformi una, aut altera vice assumpsit.

Præ cæteris vero auxiliis, eo quod genium morbi hujus, seu affectus colici facile recrudescentis existentibus præcipue flatibus, & excrementis flavis, cinereis² que animadverterem, importune admodum rogabam, ut Illustrissimus Dominus Comes quotidie equitaret, quod tamen

7

tamen hic facere renuens, se, quamprimum Stockachium in Sueviam venturus esset, præstiturum fore promittebat. Interim die 11 - Februarii post meridiem Curru vectus se Halam contulit tam feliciter, ut nullum, vel minimum eundo, ac redeundo adversæ valetudinis incomodum expertus fuerit; imo se optime valere tota illa die palam omnibus affirmabat. Nocturno vero parum dormiens febrilem alterationem persensit, atque etiam post alteram diem, licet subsecuto sudore intermiserit. Cum autem hisce duobus diebus quibusdam sollicitudinibus, & animi pathematibus non parum commotus fuisset, die 13 - Februarii post Prandium iterum acerbissimo dolore in latere sinistro sub costis spuris sursum, ac deorsum correspondente, atque vehementius, quam antea petitus est, quo etiam altius & sæpius majore corporis agitatione exclamare cogebatur. Accesserunt simul pulsus vel maxime celer, & frequens, oris amarities, sitis assidua, alvus adstricta, atque urinæ, quæ prius copiose fluebant, paucæ admodum, & coloris flavo -- rubentis emittebantur, etsi multum postea de sero lactis, & aquis destillatis ad sitim extinguendam biberet.

Ad hæc superveniens, ea statim remedia, quæ priore in casu huic acerbissimo dolori applicata fuerunt, omni meliori modo in usum revocare ad tollendam inflammationem intestinorum præstiebam; sed vix adhibitis fomentis, & unctionibus, atque uno clystere, cum ea die non tam cito, quam alia vice dolor leniretur; Idcirco Dominus Doctor de Stebele, qui jam pridem sanitati Illustrissimi Domini Comititis inserviebat, non immerito in Consilium superaccitus est, qui tamen nihil admittens, quod a Colica flatuosa, biliosa, tam acerbis dolor, aut inflammatio fieret, sed a putredine modo lienis, modo pectoris, ut dicebat, prædicta omnia

B

medi-

medicamenta, & præsertim oleum amygdalarum dulcium sine igne recenter extractum, quod interne sumentum adhortabar, excepta missione sanguinis ex pede, quam & ipse concedebat, omnino rejecit. Itaque imprimis loco fomentorum, quæ solum per intervalla interpositis unctionibus superius dictis fiebant; Cataplasma ex farinis seminum lini, fabarum, florum Chamomillæ, sambuci cum camphora in lacte decoctis assiduo, & calide applicari jubebat, quo utique dolentem partem non solum foveri, verum etiam præter modum excalescere oportebat. Interne vero spectis etiam clysteribus ex oleis, & decoctione specierum emollientium, & florum Chamomillæ paratis; ad putredinem arcendam, ut ipse dicebat, sequentia medicamina sub 14. Februarii, seu 2. ab invasione prædicti doloris ordinavit.

℞. Terebinth. Aqua plantag. coct. drach. i.
Extract. millefol.

cichor.

aristoloch. rot.

symphit. ana scrup. i.

Gummi. Arabic.

tragacant.

Elem. ana gr. xxv.

Af. dulcis

Balsam. ana scrup. i.

Trochisc. gordon.

antihect. Poter.

arcen. duplicat. ana scrup. ii.

Cum Balsam. Lucatelli misce. f. pil. i. gr. dentur ad scaturul. cum pulvere liquirit. Sigill. Pillen, morgen -- und nach -- mittag 15 zu nebbien, und a Shaalen dan folgenden The daratig stücken.

℞.

℞. Rad. symphit. drach. ii.
 aristoloch. rot.
 cichor.
 rub. tinct. ana drach. i. ℥s.
 herb. scord.
 plantag. acut.
 hæder. terest. r.
 numul. ana m. ℥s.
 A. rosar. rubr.
 bellid.
 scabios.
 hyperic. ana p. ii.

Fruet. dactilor. unc. i.

Incis. & contus. d. ad chart. sigill. *Krbüter Thee alle morgen und nachmittag einen Loß Vol zu nehmen; in ein frützele Wasser ein par Waller zihen lassen, hernach trincken Wie einen Thee mit folgenden Saft.*

℞. Syrup. d. scabios.
 hæder. terest. r.

oxymel. simpl. ana unc. ℥s.

Sigill. *Safft den Thee anstatt des zuckers fest zu machen.*

Quæ quidem medicamina singulis quatuor subsequen-
 tibus diebus sine levamine, at rebus in pejus ruentibus
 Illustrissimo Patienti exhibita fuerunt; Quapropter ac-
 cersito die 5. - ab insultu doloris seu 17. - Februarii
 ad vespertinam trium aliorum Medicorum consilio, quam-
 quam hujus complicati mali historiam superius exposi-
 tam, & symptomatum seriem, quibus morbus acutus
 inflammatorius postremo superadditus a chronico, & an-
 tiquo pectoris satis clare distingui poterat, sigillatim re-
 tulissem, tamen ipsi dolorem acerbissimum sæpe dictum
 nullatenus in Colicam, seu intestinorum inflammatio-
 nem, aut solum in pectoris morbum, licet de hujus
 etiam morbi specie inter se dissentirent, unanimiter re-

B 2

fere-

ferebant. Siquidem prælaudatus Dominus Physicus de Stebele vomicam Pulmonis; Dominus D. de Egloff Anatomiae Professor abcessum Pulmonis suppuratum in sacco quodam veluti contentum, ac si vomica ab abcessu differret, Dominus Physicus de VVyslmayr pectoris empyema, Dominus vero Professor de Payr affectum ulcerosum, seu pulmonis ulcus nuncupabant, ea omnes inducti ratione, quod Illustrissimus Dominus Comes sputum purulentum (quod scilicet in vas immissum aqua repletum fundum petebat) rejiceret, nihil contra intelligere volentes, quod jam a multis annis tam cum tussi, quam fere sine tussi singulis diebus plus vel minus prædictum sputum purulentum haberet, nec ulla hujus purgationis suppressio postremo contigerit, præterquam, quod prædicti pulmonum morbi indolentes potius, quam ad tam acerbum dolorem inducendum apti sint. Hinc nullum ex his, quæ dicebant, sed aliud longe antiquum pectoris vitium fore oportere, quod licet insanabile; tamen, cum hætenus a multis annis Illustrissimus Dominus Comes facile admodum sustinuerit, tum etiam diutius sustinere posset, dummodo intestinorum inflammatio tolleretur, in Consultatione assereram. Sed rejectis similiter omnibus, quæ superius exponebam, remediis, non nisi mixturæ ex aquis, pulveribus, & syrups pectoralibus consulebantur; improbatis tamen Pilulis Balsamicis, & gummosis, ut nimis calidis a Domino Physico de Stebele præscriptis. Nihilominus decoctio theiformis ipsius, & tinctura aloetica cum Balsamo sulphuris terebinthinato unicum reliquis sæpius in die exhibebantur, vix uno infecto, aut duobus toto tempore clysteribus, & ad purgandum potius, quam ad dolorem leniendum comparatis.

Ulterius die 7. - ab insultu doloris seu 20. Februarii

11

rri eodem persistente dolore, continuis vigiliis, & febre acuta, quæ vix unquam remittebat, succus cichorei cum tinctura Rhabarbari & Syrupo de myrobolanis juxta sequentem formulam a Domino Professore de Payr & Physico de Stebele præscripta fuit.

R. Tinct. Rhabarb. cum succo cichor. prepar. *unc.* iiii.
Syrup. de myrobolan. *unc.* ii.

M. d. ad vitrum. sigill. Rhabarb. tinctur *den halben theil Vormittag, und dern halben theil auf Vormittag frühe zu nehmen.*
Ipse autem, licet ab omni confidentia pridem exclusus, cum iterum in Consilium veniens medicamentum hoc approbare nequivissem, quod nec ulli ex suppositis pectoris morbis, nec urgenti inflammationi conveniens foret, sed potius valde nocuum; Contra vero repetitos clysteres ex oleis, ut supra, & decoctione specierum emollientium, florum Chamomillæ &c. quibus etiam laudanum liquidum Sydenhamii ad guttas aliquot addi posse dicebam, atque interne oleum amygdalarum dulcium sine igne recenter extractum, & reliqua, quæ utiliter prima vice adhibita fuerunt remedia ad spasmodicam fibrarum contractionem relaxandum commendarem, tam acriter a Domino Professore de Payr reprehensus sum, ut palam exprobraret, Illustrissimum Dominum Comitem doloris recidiva ideo correptum fuisse, quia prima vice, postquam sanguinis missio ex brachio instituta fuerit, & totus lardaceus, seu crustaceus in superficie videretur, particulas heterogeneas non purgaverim: Quare prædictum medicamentum summo pere indicatum, ea, qua semper solet, Autoritate contendebat, illudque abjectis omnibus, quæ a me propo-
sita fuerunt, duobus subsequentibus diebus Illustrissimo Pacienti propinari jussit, qui denique die 11. - Morbi, seu 23. - Februarii omnium mæore expiravit.

Nunc

Nunc vero ad particularum heterogenearum purgationis omissionem quod attinet, tam ridiculo, ac immerito mihi imputatam (quidquid prelaudatus Dominus, Professor de Payr subtilis particularum heterogenearum scrutator intelligere intendat) jam pridem alvum blandis lenientibus saepius & satis subductam fuisse, nec efficacioribus purgantibus Illustrissimum Patientem tractari debuisse, quilibet artis peritus ex superius expositis manifeste colligere poterit.

Interim ipse non parum erubescerem, consentientique meae, ac officio defuissem utique, si post Praxin multis annis in primariis Italiae Nosocomiis, & in castris exercitam, & observationes a me factas, Colicam flatuosam biliosam, seu morbum acutum inflammatorium intestinorum ab antiquo Pectoris malo, qui supervenit, distinctum, contra tot objurgationes distinguere, atque amice admonere destituissem. Quod si etiam a Pectoris malo seu vomica, seu abscessu, seu Empyemate, seu ulcere Pulmonis, ut immerito praesumebatur, recensita acerbissimi doloris, & inflammationis symptomata cum febre acuta, siti intensa, & continuis vigiliis vel immediate, vel per consensum fieri concedendum fuisset, anne unquam praescriptae Balsamicae Pilulae, tinctura aloetica, & Balsamica, pulveres cum myrrha, similesque mixturae, atque alia, quae toto morbi decursu propinata sunt, indicationibus satis facere apta fuerint? nequaquam profecto; sed pejora fortasse, si venenum excipiat, tanto malo exhiberi non potuissent.

Quapropter, cum aegre in civitate intelligeretur, quod tanta inter Medicos dissensio orta fuerit; idcirco Excelso Caesareo - Regia Representatio rei veritatem inquirendam esse iustissime mandabat, ut nimirum Cadaver Illustrissimi Domini Comitis, quod Bruneckium in Pustariam transferendum erat, interveniu alterius a partium

tium studio alieni Medici aperiretur; postea etiam tum aliis, tum mihi gratiosissime injunxit, non tam morbi historiam, seu speciem scēli, quam curationem, quę scilicet adhibita, vel adhibenda fuisset, litteris consignare, quod cum ita fideliter, ac demisse præstare (quidquid ab aliis relatum sit) ne mihi tantopere culpa, aut palmaris ignorantie nota imputari possit, illud quoque addendum venit, quod ante incisionem cadaveris in confirmationem superius expositorum Domino Professore de Sterzinger ut Commissario delegato assertiones meas de iis, quę dissecto Cadavere detegenda forent, scriptis verbis tradiderim, videlicet, quod in pectore aut vomica, aut abscessus, aut Empyema, aut ulcus pulmonis, ut volebant, verosimiliter non deprehendendum foret, sed aliud longe antiquum Pectoris vitium, quo, cum a tot annis tam facile substitisset, tum etiam diutius subsistere potuisset, dummodo morbus Colicę, seu intestinorum inflammatio postremo non prævaluisset. In infimo ventre vero vitium præcipue bilis, & gangrænosam intestinorum inflammationem inveniendam fore, qua sine ullo etiam Pectoris malo Illustrissimus Dominus Comes necessario interire debuisset, constanter asseverabam, quemadmodum Spiegelius affirmat, se nullum unquam dissecuisse ex Colica mortuum sine intestinorum inflammatione. Hinc ne a debito ordine recedam, prælaudati Professoris de Sterzinger relationem de visis & repertis hic mihi annexere liceat.

psps

Relat.

Relatio observatorum in dissecto Cadavere Illustriissimi D. D. Comitis &c. a Domino Professore de Sterzinger ut Commissario ab Excelsa Casarum Regia Superioris & Anterioris Austria Representatione delegato conscripta.

Primo ante sectionem in Cadavere apparuit sinistrum pectoris latus magis elatum, quam dexterum, totumque abdomen turgescens, & distentum; plures insuper suggillationes in sinistra abdominis parte ab ultimis costis spuriis deorsum, & versus dorsum se extendentes observatæ sunt.

Secundo, Aperto abdomine ventriculus, & intestina valde distenta, & flatibus turgida se obtulerunt.

Tertio, Intestina tenuia, præsertim Ileon, inflammata reperta sunt, pariter, sed leviori inflammatione correptum fuit initium intestini Colon.

Quarto, Reliquæ abdominis partes nihil præternaturale manifestarunt præter hepatis vesiculam, quæ parciolem bilem, camque nigricantem, & spissam continuit.

Quinto, Ex sinistra abdominis parte propendebat, & deorsum in ejus Cavum insolito modo turgebat diaphragma.

Sexto, Aperto thorace in sinistro ejus Cavo magna, & plurium librarum seri purulenti & fætidæ Copia, diaphragma ex illo latere deprimens in conspectum venit, & pulmo illius lateris fere torus consumptus fuit; dexter autem pulmo cum reliquis thoracis partibus nullum exhibuit vitium.

Ex

Ex his igitur visis & repertis manifeste colligere licet, Illustrissimum Dominum Comitem complicato morbo postremo divexatum fuisse, uno Chronico, & antiquo medii ventris seu Pectoris, altero acuto infirmi ventris, seu colica ex vitio bilis, & intestinorum inflammatione.

In Pectore inventus est sinister Pulmo affatim consumptus, & veluti exsiccatus, de quo pauca solum spongiosa substantia sanguine exhausta ad magnitudinem circiter duorum crassiorum digitorum tracheæ annexa, existente dextero pulmonis lobo integro, atque illæso, remanserat. Hanc autem exsiccationem, seu consumptionem pulmonis non a vomica recenter induta, quæ nulla reperta est, sed ab illa, quam Illustrissimus Dominus Comes jam aliquot ante annis passus fuit, & ipsi præclarissimus Boerhaave assererat, sensim, ac sensim factam fuisse, omni ratione autumandum.

Verum superata vomica jam pridem, & subsecuta consumptione Pulmonis, cum hanc Illustrissimus Dominus Comes ut sanus hæcenus sustinuerit, ita & diutius haud difficulter vitam agere potuisset, nisi dolor Colicus superveniens eum arripuisset; Etenim exsiccato, aut consumpto uno Pulmone, altero existente integro, & sano hominem sine periculo vivere, innumera a præstantioribus Authoribus (ne hic singularem a me factam de sinistro consumpto Pulmone observationem adducam, cum ab anno 1725. usque ad 1729. in Archinosocomio Sancti Spiritus Romæ assidentis Medici officioungebar) Exempla suppeditantur; quemadmodum inter alios Thomas Bartholinus in sua diatribæ de Pulmonum substantia, & motu cum Malpighii observationibus Anatomicis anno 1663. Hafniæ edita declarat ex Salmuth observatione per magnum Corringium

C

in

in Cadavere Phthisici pulmonem dextrum plane consumptum exiguo saltem quopiam frusto instar minutissimæ spongiolæ exsiccata; nec vi hujus exsiccationis mors subsecuta, quia sinister Pulmo prorsus dicitur illæsus: ad illam quoque siccitatem Pulmo Jacobi Galli Juris consulti Patavini exaruerat, ut aspera arteria cum pulmonum vasis fidium instar conspiceretur, & dubio procul ad nativam faciem proxime accessit, hæc Bartholinus omnis quamplurimis aliorum observationibus.

Præterea in prædicta Pectoris sinistri lateris Cavitate copiosus humor serosus, albus veluti putredinosus ad quantitatem plurium, ut dicit relatio, seu 3, aut quatuor circiter librarum continebatur, quod Dominus Professor de Sterzinger clarius affirmabit, ejus pondere diaphragma aliquanto convexum erat versus inferiora, seu infimum ventrem, ut sæpe videre occurrit in sectione. Cadaverum hydropæ pectoris defunctorum, quin revera diaphragma (nisi res præter modum exaggeretur) suppositum quemdam saccum efformaret. Cum autem nulla, aut vix ulla, quæ dici potest, difficili respiratione Illustrissimus Dominus Comes (ut omnibus satis perspectum, quidquid in contrarium dicatur) donec dolor Colicus supervenit, afficeretur; rite credendum, quod & hoc malo Illustrissimus Dominus Comes longiorem vitam ducere, nec tam præcipiti casu interire potuisset, ut potissimum hydropæ pectoris laborantibus, nisi quandoque ex improvviso suffocentur, lenta mors accidit prægresso diu asthmate, aut difficili respiratione, cui tamen in nostro casu prædictus humor serosus longe minus officere poterat, consumpto jam Pulmone. Illud tamen probabilius videtur, quod prædictus humor serosus quoad majorem partem excepta aliqua fortasse viscidioris humoris copia intra prædictam pectoris cavitatem jam contenta extravasatus fuerit, ultimis

timis diebus morbi, cum ab insultu doloris urinæ, quæ antea copiose fluebant, admodum paucæ emittebantur. Denique tam pleura, quam diaphragma penitus illæsum erat, seu nullo modo inflammatum, aut erosum, nisi aliqua incongruenter præter rem facti superstruantur, nam & hoc Dominus Professor de Stieringer diligenti ab ipso facta observatione, si ulterius requiratur, declarabit, quod etiam ex eo manifeste deduci potest, quod Illustrissimus Dominus Comes toto morbi decursu sana mente præditus, & solum una, aut altera hora ante mortem levi admodum deliratione affectus fuerit, cum alias quocunque modo læso, aut inflammato diaphragmate delirium excitari pridem debuisset. Unde nec immediate, nec per consensum ab hoc malo pectoris tantum dolorem fieri unquam potuisse credibile est.

Hinc cum amplius ex viso & reperto negandum non sit, quod Illustrissimus Dominus Comes intra paucos dies acerbissimo colico dolore ex vitio bilis, & intestinorum inflammatione) quam nunquam concedere volebant) necessario occubuerit, nihilominus rem ipsam quodammodo ad sensum eorum detorquere studentes, illud nunc exornare conantur, quod præfatus colicus dolor non nisi symptoma, seu productum morbosum a morbo pectoris fuerit; Ast quilibet vere Anatomicus, & Practicus Medicus nullam tam facile inter se connexionem habere, sed in hoc casu morbum Colicæ, ac subsequutam intestinorum inflammationem a propriis genuinis causis, videlicet ab affectionibus hypochondriacis, seu vitio bilis præcipue & flatibus &c. quibus Illustrissimus Dominus Comes obnoxius erat, accedentibus etiam quibusdam animi Pathematibus, etsi nullum Pectoris malum extitisset, inductam fuisse, verosimilius censebit.

Verum enim vero, ne nimis temere, aut severe partem meam tueri videar, illud quoque pro Coronide

ipsis concedatur, quod tantus dolor, & inflammatio intestinorum tanquam Symptoma, seu productio morbosa morbi pectoris considerari oporteat, utique ratio bonæ Praxeos exposcebat, ut primo huic urgentissimo symptomati, quo alias æger celeriter, ut contigit, de medio tollitur, antequam Chronico Pectoris malo utilis curatio saltem palliativa asserenda foret, promptissimis & aptis remediis morbo etiam Pectoris appropriatis, ut dicebam, quorum nulla, sed nocua semper propinata sunt, vel maxime succurrendum fuisset, ut præ cæteris Fredericus Deckkers in sua præfatione exercitationum practicarum apposite ad hunc casum declarat expressis verbis: Exemplo sit tibi benevole Lector Arthritis gravissima doloribus intollerabilibus, vigiliis ægrum affligens: Siquis primo hujus morbi Causam tollere vellet, antequam contra dolorem, vigiliis &c. quid in usum revocaverit, nonne Medicus ille potius Carnifex, quam auxiliator vocari esset dignus? Sic quoque res se habet in omnibus fere doloribus, inquit ille.

Hæc itaque pro rei veritate, quidquid alii circa speciem facti tum aliquibus forsitan detractis, tum quibusdam additis, quæ non fuerunt, circumstantiis superstruere allaboraturi sint, ut gratiosissimis Excellæ Cæsareo - Regiæ Majestatis Repræsentationis Superioris, & Anterioris Austriæ Mandatis parerem, atque sapientiori Medicorum Judicio pro Censura submitterentur, obsequentissime exarabam. Hac die 30. Martii 1751. OEniponti.

Demississimus

Franciscus Ferdinandus Giuliani pro
Sacra Cæsareo - Regia Majestate
Physicus primarius OEniponti, &
Castrensis Medicus.

L U.

LUCUBRATIONES

Ad Julianeam Expositionem particularis cujusdam descripti morbi &c.

Interesse Reipublicæ plurimum dubitabit ne-
mo, viros in Societate humana habere, qui ^{Præfati.}
unice toto vitæ tempore Sanioris Medicinæ ^{unicula.}
studiis incumbant, atque Ætatem consumant in
dignoscendis rite, iisdemque blande curandis mor-
bis, & qui summopere studeant humani generis
sanitatem tueri & conservare; Quare quærendos
nobilissimos & optimos Medicos, in morbis cor-
poris, ut quisque est difficillimus (^{pro Clu-}
cero,) officere autem Bono Publico atque homi- ^{ent.}
num conservationi Pseudo-Medicos, qui tum ex
Ignorantia, tum lucri causa impune occidunt,
cuique patet: Medicinam jam a prima ejus ori-
gine & rite factam & perperam usque ad nostra
tempora facilitatam, si tempora lustrentur, & se-
ctæ Medicorum distinguantur scriptaque eorum
volvantur, colligere procul dubio poterimus; Qua-
propter mirari cessabimus, diebus his nostris ad
unicum eum ipsum Ægrum plures convocatos pro
cura & consilio Medicos dissentire de natura unius
& ejusdem morbi, variaque ab uno remedia, alia
ab alio diversa omnino præscribi, cuinam, ergo,
notio morbi certa? quisnam tute magis Ægrum
curabit? Vulgo latere responsa condolebimus:
discer-

discernere autem perfectum Medicum a Pseudo-Medicis, eorum est qui Reipublicæ præsent.

Hæc cogitabam ipse mecum, dum legerem Expositionem morbi cujusdam complicati, in qua Medici dissenferant circa naturam & morbi & methodi curandi; Quare studiorum meorum gratia, iis quæ præter occupationes meas, horis remanserant, ne antelucanis vacarem otii, pro genio meo Dissidentium rationes perpendere aggressus sum;

Historia Morbi, quæ legenda mihi venerat, ab Viro doctissimo Francisco Ferdinando Julianio Medico pro S. C. R. M. Primario OEniponti exposita est, collatis inde morbi descripti Symptomatibus, ut quisque historiam legens considerare poterit, hæc mecum perpendebam; Illustrem Comitem VVelspergium (cujus morbus describitur, quemplurimi extinctum lugent) ex

pag. 1. Hæmoptoe consecuta Vomica, ut prædixerat cele-
lin. 15. berrimus Boerhaavius, eaque sublata excretionem
puris vi tussis & sine tussi obiisse ut Julianius
judicaverat Intestinorum subsequenti inflammatione;
Interea ne opinione præoccuparer, cautius symptomata
perpendere sensim aggressus sum. Mirari præ cæteris
satis non poteram; in tam atroci pectoris morbo,
(ut conjectabantur ex Hæmoptoe antecedenti & Pulmonis
Vomica cæteri Medici) nullam expirandi Aeris
difficultatem denotatam; quacunque enim materia,
crassa sit vel liquidior, illa, intra pectus & Pulmones
collecta, supponitur & spatium quoddam in iis
partibus, quo contineretur, dilatata enim præter
pulmonis naturam, ejus substantia, seu contracta
eadem, hærente ipsa præternaturali materia in
aliis

aliis vicinis pectoris partibus circa superficiem eorum pulmonum, necesse duxeram pressionem in folliculis, atque in ramis asperæ arteriæ fieri, aeraque inde difficilius inspirari & expirari; Pectoris equidem vitium & descripta tussis, significare poterat, cum autem nulla describerentur Respirationis læsæ signa; opinari cum Julianio conabar, descriptam tussim non ex Pulmonum vitio, sed per consensum ex partibus mox sub diaphragmate sitis excitatam fuisse, præcipue cum explicaretur in ipsa morbi historia; *affectionibus hypocondriacis obstructionibusque hepatis Ægrum obnoxium*; pag. 1. lin. 26. Ortum inde ex vitio bilis seu latente quadam causa in Intestino Colon arguebam *acerbissimum post prandium dolorem in latere sinistro sub ultimis costis spurium, in puncto quasi contracto, & cum cruciatu veluti terebrante de repente, cum siti, Oris amaritie, pulsu celeri & solito frequentiori, alvi suppressione, vocis raucedine*, quæ doloris Colici Diagnosis ab Authoribus Clinicis plerisque describitur; quod si inæqualis distensio, & ventris adstrictio, rigidorumque musculorum contractio descripta fuisset, nervos potius affectos conjectassem juxta doctrinam Baglivii de Colica, præcipue cum rheumaticis defluxionibus, doloribusque arthriticis quondam affligeretur Æger; Quia autem lege dolor ille sub ultimis costis spurium explicaretur a cæteris Medicis, supposito in cavitate pectoris vitio, si doloris situs perpenderetur, percipere nunquam poteram; non ignorabam equidem, & dolores in iis partibus pericentiri quandoque; cum eas indolentes admirarer cum Laurentio Bellino Florentino Viro doctissimo, cum de Pulmonis Vomica differit; Ejus sunt verba! *Admirabile est in hoc mor-*

morbi genere, in tam facili ad mortem via per abscissum, vel collectionem puris intra Pulmonis corpus, nil doloris aut molestie perferri: quod doctissime ex physicis & Anatomicis explicat, atque demonstrat idem Author.

His perspectis interna quadam colloctione mecum argumentabar, affectum forte ex hæmoptoe, & consecuta Vomica fore quemdam cum Julianio particulari nomine haud facile nuncupandum, nulla autem ratione inferendum cogitabam ex demonstratis a Bellino; latente quodam in pectoris cavo vitio nullum perferri debere dolorem, etenim si nulla perspecta fuerat molesta sensatio in partibus pectoris, qua ratione explicabitur dolor descriptus sub costis spuriis? Interea me doctrinam hanc ex consulentibus Medicis hausturum non dubitabam.

Altera igitur luce cum operam darem considerandis Medicorum consulentium variis sententiis, cognoveram mutatis vocibus varium morbum describere & significare quemquam voluisse; Quare perceptis omnibus morbi signis, quæ se rite exposuisse Julianius scribit; *Vomicam Pulmonis* morbum dixisse collegeram Stebelium (Senex videlicet ille, quem tutissima prognosi mortem Ægri prædixisse, Epistola ad Julianum describitur) sed sententiam mutasse eum comprehendi, nam juxta relationem Julianii xiii Februarii accitus venerandus hic senex, dolorem dixerat productum a putredine modo lienis modo pectoris, quid hæc! gravemne magis & aptam post quatuor dies coram confessu Medicorum dare voluerat morbi definitionem? Sic hercle apparet, quippe *Pulmonis Vomica* morbi genus est; Putredo autem & Lienis

pag. 10.
lin. 2.

pag. 7.
lin. 34.

nis & Pectoris, voces sunt Barbitonforum & Obstetricum; quæ gens ut se Medicinæ gnara demonstraret similia balbutire conatur; Verum quæ ratione putredo pectoris & Lienis, a Pulmonis Vornica differant cuiusque Medicinæ rudimentorum studio patet; Has forte exclamabit quis Venerandi Senis defensor definitiones atque minutias perire ob octuagenario Medico, qui morbi definitionibus ligari nulla ratione tenetur; ab juniori quærantur hæc, qui mox e scholis egressus definitionum oblitus non fuerit! Ab studiosissimo igitur Eglophio accuratam magis definitionem morbi quæsi; cuius hæc est: *Pulmonis suppuratum* (lego pag. 10. dixisse) *abscessum in sacco quadam veluti contentum*; lin. 3. descripta potius per hæc verba quam definita mihi videbatur. Egritudo; quod si in scholis quæreretur, quid sit abscessus? Respondebit Studiosorum quisque, *Pus esse in quadam parte hærens*, Pus igitur erit in Pulmonibus hærens? cum inde *suppuratus* dicatur, nonne & locus in quo *suppurata materia* derivasset, indicandus erat? quod explicatur, si quis Medicorum consensus sit suppuratos abscessus in sacco veluti contineri; Opportune Eglophie mi consulentes Medicos hanc novam theoriam docere? nonne per vocem solam *abscessus* significatur Pus hærens in quadam parte, ea lege ut lateribus clausis contineatur, quod si pus occupet viscus aliquod internum vocari *suppurationem* in scholis docemur, Selecta sane pro studiosissimo Eglophio Universitatis publicæ Anatomix & Chirurgiæ Professore definitio! lib. 3. c. 4. descriptus eum oportebat & denominasse læsas partes, distinguendo qua membrana, quo situ pectoris sacculus formaretur, aut cum suppuratum dixisset

D

Gorter
Chirurg.
reput.
p. 319.

xisset abscessum, explicare debuisset anne in internis Pulmonum bronchiis; seu in externa visceris illius superficies abscessus fuerit; Inde ne ignorantie nota condemnari solus posset, se cum Streblio sentire asseruisset, nam ut eum correxerat Julianus, Pulmonis Vomica ab abscessu nulla alia ratione differre mihi videtur quam in magis apta explanatione lesæ partis, Pulmonis enim Vomica, tumor dicitur pure plenas in cellulis Pulmonis; Uterius lucubrant mihi apparebat, Eglophianum abscessum congrua definitione significasse Vismarium, cum pectoris Empyema morbum dixisset, Pus scilicet in cavo Pectoris contentum, Pus enim materia abscessus suppurati dicitur, atque eadem abscessum constituat, & cavitatis pectoris sacculus nuncupari posset; quod si scholarum stylo verba dicere voluisset Anatomicus, nonne *sinum purulentum* vocare debuisset sacculum pure plenum? Verum ne super questione vocis seu nominis lucubrando tempus tererem ad aliorum Medicorum sententiam perpendendam conuersus sum, nullumque aliud præter pectoris vitium a Vismario explicatum docebar, cum morbus diceretur Pectoris Empyema; (sed pax huic viro & Requies, quem superi nobis ipso hoc anno ademerunt:)

Jam vero nec Vomica dicitur neque abscessus, vere Empyema morbus a Celeri Professore & Nobili Viro Pairo, sed *affectus* definitur *ulcerosus*, videlicet *Pulmonis ulcerus*, quæ voces necessario subnectuntur, etenim & pedum ulcera affectus dici possent ulcerosi, lata igitur significatur ab docto Viro hoc, & patens apertura sine facco profunda in pulmonibus, quæ communis est

ulce-

1751.
mense
Aprilis
obit.

ulceris definitio ; hoc autem concesso ulceroso affectu in pulmonibus, emanantem de ulcere materiam sinus purulentos, tabem, pus in cavo pectoris aliaque phenomena supponere debemus, ita ut unica hac definitione cetera comprehensae omnes mihi viderentur ; quin imo verum maneret semper vitium in hoc morbo ab his in Pectoris partibus statutum fuisse ; imo & ipse Julianus ^{pag. 10.} ^{lin. 18.} pectoris vitium quoddam cognoverat, sed antiquum idque insanabile, attamen ut Aeger illo tantum affectus vivere diutius posset ; nullo quidem hanc passionem distinxit nomine, eo quod ullum constaret symptoma pectoris lassi, satius enim est filere quam locutione falsa dicere, & errare. Tuta magis & apta respectu symptomatum definitione morbum significasse Julianium mihi videbatur, cum colicam nuncuparet biliosam morbum, seu inflammationem intestinorum.

Hæc mente volvebam mea supposita ignorantia eorum quæ dissecto cadavere detecta fuerant, De ^{pag. 13.} ^{lin. 10.} cretum enim fuisse lego, in manu Commissarii delegati, assertiones suas quisque scripto traderet de iis, quæ in dissecando cadavere observanda forent, & detegenda ; later jam me quid scripserint præfati Medici, ab Julianio autem hæc habeo. ^{pag. 13.} ^{lin. 13.} *neque in pectore vomitam, neque abscessum, nec Empyema nec ulcus Pulmonis dignoscendum, sed longe aliud pectoris vitium deprehendendum fore, quo cum a tot annis tam facile subsistisset, diutius adhuc Aegrum subsistere potuisset, dummodo morbus Colica, seu intestinorum inflammatio postremo non prevaluisset :* perpendere jam coeperam anne scripta hæc cum inventis ex dissectione cadaveris convenirent, & quidem in pectore vitium admittere cogebar, eo

N. 6.

pag. 14.
lin. 25.6. apb.
10.

quod magna copia seri purulenti describatur ex
 sectione in pectoris cavo inventa ponderis libra-
 rum . . . , attamen ex hoc nec vomicam eru-
 dam neve ulcus demonstrandum censebam, cum
 sola unius lobi pulmonaris consumptio designetur
 ab delegato Sterzingero Viro doctissimo, anti-
 quum sane & jam a tempore longo virium pu-
 tabam ipsam pulmonaris lobi consumptionem, re-
 cens autem censenda mihi videbatur Seri puru-
 lenti in cavo pectoris observata collectio, eo quod
 nullum descriptum fuerit, adeoque nec extitisset
 ab invasione morbi symptoma ipsam hanc extrava-
 sationem indicans, considerata hujus morbi ri-
 gorosissime descriptione; etenim in diuturnis &
 praternaturalibus fluidis extra vasa in cavo Tho-
 racis collectis, difficultates respirandi, cordis pal-
 pitationes; pustule circa pectus, tumores, anxie-
 tates, & febres mitiores, lente observantur alia-
 que plura quæ a solertibus morborum scrutatori-
 bus aliisque Authoribus explicantur. Assentiebar
 libentissime paris collectionem Empyema desiniri;
 & plerumque ex Pulmonis vomica derivare, do-
 ctusque ab Hippocrate sanguinem in ventrem præter
 naturam effusum necesse supplicari, suspicari potuis-
 sem, eam Seri purulenti collectionem ex antecede-
 denti Hæmoptoe ortam; verum concipere haud
 satis valebam tam diuturni & jam ab aliquot an-
 nis perseverantis morbi (quod supponere debuis-
 sem admissa hac propositione) vim ultimo tan-
 tum hoc morbo cognitam; præsertim cum nulla
 detecta sint in dissectione ulceris aut suppuratio-
 nis vestigia, quare arbitrabar de repente per ca-
 nales derivatum in cavo pectoris serum illud pu-
 rulentum, eo quod impedita fuerit magis natu-
 ralis

ralis humorum secretio ; suppressis urinis ut in ^{pag. 17.}
 morbi historia circa finem *Egriitudinis* exponitur. ^{lin. 1.}

His cogitationibus mente conceptis ; En abscessum Pulmonis suppuratum in sacco veluti contentum prorumpens ad dissecantem Eglophius , menti obiectum , se se offerebat mæx ; En pus fluctuans , compressum cernite saccum ; etenim ut describitur *sinistra Abdominis parte diaphragma propendens* , ^{pag. 14.}
 & deorsum in ejus cayum insolito modo turgescens inventum est ; Thorax igitur saccus erit , hujusque sacci fundus diaphragma ; digna hercle ut ^{lin. 22.}
Anatomicorum libris inseratur partium descriptio & nomenclatura ; sed ne me cogitationes hæ tædeant , & nauseam lectori excitent diutius super his immorari nolueram , quem enim in dissectionibus cadaverum versatum latebit , evenire sæpissime in ipsa sectione , ut extra vasa solutis humoribus in ipsa Thoracis cavitate ex pulmonum substantia , ex pericardio & aliis partibus vicinis materia quædam colligatur ; ergo ne abscessus erit suppuratus ? & siquidem hæc dixerit , morbumne detexit seu denominavit ? Serum purulentum , etsi purulentum a quibusdam serum non dicatur : seu materia quædam abscessus , ex humore quodam interno circa costas earumque membranas & musculos separata , & in cavo pectoris collecta , abscessus est quidem suppuratus , his autem verbis morbum nuncupari , quis censerebit ?

Qua vero lege ex Hæmoptoe , Vomica consequeretur , eaque sanata , ut prædixerat celeberrimus Boerhaavius , consumptio & exsiccatio Pulmonis , & collectio Serii purulenti consecuta sint , meum non est examinare hoc loco , quæ quidem doctam ex Physicis & Anatomicis mererentur explicationem :

Hoc

Hoc equidem certum est ad tuendam Viri Clarissimi Sententiam, innumeris exemplis & Observationibus demonstrari posse, consumpto uno tantum pulmonum lobo diuturnam atque jucundam vixisse vitam plures; quod etiam Illustrissimi Comitis hujus exemplo declaratur, nam ut innueram superius; consumptio Pulmonis in eodem non ultimo morbo hoc cœpisse censendum est, quippe elapsis jam ab Hæmoptoe pluribus annis, transactis totidem cum ipsa vomica, excretis sapius cum tussi, mox sine eadem humoribus viscosis, nulla existente febre, sine asthma te pinqui corpore jucundos, quantum animi pathemata concederent, transegerat dies ante Ægritudinem Æger; Nonne igitur cum Julianio judicandum, morbum potius Colicæ, inflammationem inquam intestinorum dolorem excitasse, & mortem dedisse? consecutam pectoris vitio Intestinorum inflammationem dixisse Medentes lucubrando perceperam ulterius, adeoque non nisi Symptoma seu productum morbosum a morbo pectoris eandem fuisse: querere nitebar inde necum ipse, ane illa oriri posset, læsa alia parte dislita, quæ amen inflammata non foret? quippe nulla ut colligitur ex dissectione cadaveris in partibus pectoris detecta fuerat inflammatio. Ausim ego jam asserere, facilius pulmones inflammatione corripere ipsi intestinis inflammatis, quam affectis pulmonibus intestina offendi seu labe factari, certò enim ex Anathome constat, atque ex demonstratur chylum per ductum Thoracicum ad venam Subclaviam vehi, atque ex Subclavia ad auriculam cordis dextram, ex qua ad ventriculum ejusdem dextrum, inde ad pulmones fluere: patet inde ex alimentis,

ab

ab eorum coctore ventriculo in intestina deciduis
 exprimi chilum, & per apertos a natura porulos trans
 intestinorum tunicas in lactearum canaliculos sece-
 dere, (a) ex quibus ad ductum Thoracicum: via jam
 demonstretur tam facilis & apta, cujus tramite læsi
 humores ex pulmonibus ad intestina ducantur?

Mirum equidem videri poterit cuique sanioris
 Medicinæ studio, nullam in Pulmonibus dete-
 ctam fuisse dissecto cadavere inflammationem,
 verum si morbi natura perpendatur, ipsamet in
 hoc Ægro intestinorum inflammatio ultimis tan-
 tum morbi diebus orta videbitur, etenim non in
 omni dolore (etsi colicus foret sine febre) ea-
 dem tam cito supponenda venit. Quæ cum lu-
 cubrassem, ad perpendenda medicamenta, quibus
 uli fuerunt Medentes, mentem revolvi meam,
 verum ne ea adnotare tenerer omnia, quæ super
 quocunque medicamento cogitabam, pauca eaque
 pro studio meo necessaria perpendere statueram,
 quare fatebor me nullum in omnibus, quæ præ-
 scripta fuerant ab Julianio remedia deprehendisse,
 quod nocere valeret pharmacum, quodque non in-
 dicaretur perspectis morbi signis, atque admissa morbi
 nomenclatura a consulentibus pronuntiata: Si quis
 autem perperam assensum Medenti præstitisse Julia-
 nium diceret, quod vomitorium medicamen propi-
 nandum consuluerit, ob periculum vomitionis con-
 citandæ in Ægro pulmonum vitio affecto, perpendat
 is Ægri statum & morbi naturam, eo tempore,
 quo propinatum fuerat; Studeat cognoscere an ne
 materia evacuanda mobilis, aut immobilis esse
 debuisset: Materia inde in ventriculo viscida,

E

ut

(a) Pecquetus *Dissert. de Circulat. Sanguinis & chili
 motu cap. XI.*

ut describitur, morante, quis neget eam mobilem; si quis inde certò statuere potuisset initio morbi, materiem in Thoracis cavitate latere, nonne cum Julianio admittere quoque potuisset evacuationem, seu solutionem materiei vi vomendi; quippe non expellunt tantum sed solvunt vomitiva pharmaca, ut docet Hallerus, (a) quare in locis circa diaphragma, vel in Thorace, vel in abdomine obstructis, saepe solus vomitus viscera liberat; sed oportet sana esse, nequid debilitata, ut idem scribit. Fateor de obstructis visceribus scribere Hallerum intendisse; obstructa autem paululum eadem Julianium non judicasse tam, cum propinatum fuerat vomitorium, dignosci posse ex ipsa expositione, quis non comprehendat? haud im-

pag. 3.
lin. 11.

morandum inde super disquisitione Infusi ex herbis descripti putabam, eoquod nullam noxam usu illius Aëgro conciliandam cognoscerem, imo vero levamen potius eidem quærendum ex eodem Infuso conferem, extracta vi calidæ aquæ de plantis illis substantia oleosa, & salina, quæ quidem parçè ex his delectis elicienda foret: qua autem

pag. 3.
lin. 29.

vi agere possent præscriptæ Pillulæ ad alvum blandè seducendam, latere oportebat me, cum desit earum compositio; Sufficit quidem ex juvantibus de earum vi ex effectu arguere. Inter Juvantia opem ferre quæsit certè Medicus Julianus pillulis ex Opobalsamo & gummate Ammoniaci cum extractis paratis, pectori enim & intestinorum vitiis balsamica juvare docemur passim, ut & juvare apta sunt in primis viis intestinorum Extracta amaricantia & Gummata, quæ ad concreciones humoris biliosi solvendas aptum esse

so-

(a) In Comment. ad Instit. Boerhaave §. 1201.

lent remedium docente citato Hallero:

Mutata dein morbi constitutione clisteribus & fomentis dolentes partes per consensum externè ^{pag. 4.} & internè emolliendas fovendasque fuisse Meden- ^{lin. 29.} tum quis non judicasset? Noxas ex oleo amigdalorum recenter sine igne expresso in similibus morbis internè sumpti demonstrare neminem tam facile posse censebam quacunque parte seu in pe- ^{pag. 5.} ctore, live in Intestinis, doloris causa & sedes ^{lin. 8.} foret; his ipsis rationibus de cæteris remediis ^{13. 20.} ab Julianio delectis cogitandum putabam; præsertim si de equitatione dicendum quid foret, cujus folius usu sanatos dolore Colico Ægros præter Sydenhamum Boerhavius, atque a Sydenhamo doctus asserit Pitcarnius: Mirabar sanè expositionem Julianeam legens prioribus paginis; Opiata nunquam præscripta fuisse ab eodem; aut versus finem revocatum ad consulendum & me- ^{pag. 17.} dendum Julianium legi, propositumque ab eo- ^{lin. 17.} dem Laudanum liquidum Sydenhami ad guttas aliquot, expertum hercle remedium idque particulare in omnibus affectibus dolorificis, præsertim in dolore Colico, laudatum satis ipso Authore, laudatum omnibus, qui sanam atque jucundam tutè exercent & faciunt medicinam; *verum acriter a Professore Pairo reprehensum* colligo Julianium, quod *particulas heterogeneas non* ^{pag. 11.} *purgaverit, sanguine de vena scella extracto, exci-* ^{lin. 23.} *sentie lardaceo seu crustaceo. Comprehendere ne-* ^{24.} *quaquam poteram quid hac reprehensione intel-* *ligendum foret; anne Tinctura Rhabarbarina, ab Julianio condemnata, sufficiens judicaretur Pairo ad particulas heterogeneas purgandas, an verò opinaretur Pairo usu Laudani liquidi secretiones*

coerkeri; si id existimabat celeber hic Professor; scire eundem oportebat, alvum Opiatis non constipari, neque intestina constringi, vel exsicari excrementa, quibus tantum compescitur motus inordinatus, ut docet Joannes Gorter (a) Imo alvus suppressa, uti in dolore Colico, ab opio dato relaxatur in praxi passim observari, Colico laborantes frustra assumpsisse purgantia ad alvum ducendam, eaque magis alvum constipasse, & intensisse dolores; hypnotica autem non solum compescuisse dolorem, sed etiam brevi post alvum fuisse resolutam in ordinem redacto motu peristaltico. Hæc sunt Gorteri verba, quibus & subsequencia ad dictorum robur, congrua paritate relata, subnectere lubet: Hoc quoque in partu difficili observatur, si parturientium adsit motus inversus, dato hypnotico partum facilitari. Multum igitur interest Medici, sciat veram morbi causam, & modum, quo medicamentum operatur, quod talem morbum curat: hoc si non perspectum habet, hypnoticum non possit dari in alvi fluxu, & constipatione, mensium profusio, & suppressione. Si verò putabat usum Tincturæ Rhabarbarinæ partes hæterogeneas fore eliminandas, dubitarem equidem de vi hujus medicamenti, ceteroquin apti & proficui in pluribus morbis; neve quid dicam de particulis hæterogeneis in sanguine, cum ex pluribus diversi generis liquoribus, iisque pretiosis, & necessariis ad cruoris balsamici naturam liquor is componatur, ad quam compositionem solvendam majori sane vi opus fore non dubitabimus, quam tamen corruptam in Ægro significabat superficies lardacea & crustacea, ut observatur in pluribus Ægris, aucto seu diminuto sanguinis motu humorumque attritu. Satis jam mente voluisse videbatur mihi, quæ

(a) De Insensib. Perspirat. Aphorism. 398.

quæ lucubrari poterant circa Remedia ab Julianio præscripta, lucubrandum amplius ad medicamenta cæterorum Ordo jubebat; Cataplasma itaque ex farinis seminum cum lacte decoctis calide applicaretur Stebelium præscripsisse legi, non ut foverentur partes, sed ut putredo ab eodem cognita hoc pulmento solveretur & tolleretur, ut fieri solet in abscessibus cutaneis, in quibus indicatur materiem attenuandam & fibras emolliendas ut suppuretur tumor; Sed putrescente liene aliove viscere interno, non satis farinæ coquetur ad putredinem tollendam; ad quam arceandam pillulas descripsisse colligo ex Therebintho, Gummaribus, & Extractis, additis speciebus aliis ex radicibus, herbis & floribus, ut interservirent pro leni decocto seu Infuso; Hæc quidem medicamenta diligenti quodam & delicato pharmacorum scrutatore nocua magis quam proficua dicerentur; mihi autem videbatur nec juvare nec nocere potuisse, habita ad materiam medicam & dotim ratione: nocuisse hercle censebam satis; meliora ab Julianio proposita, rejecta ab aliis medicamenta, eo quod meliora nullo modo proposita fuerint, qualicumque esset morbus; noxam inde afferre potuisse videbatur mihi, Tinctura Aloetica cum Balsamo Sulphuris ad guttas XXX. pro Dosi tempore Vespertino fumenda aliquot vicibus, ut desumitur ex præscriptione a Pharmacopæo reddita, quippe liquores spirituosii facili via se immiscentes humoralis massæ, cohærentiam sibrarum nostrarum sensim adaugere valent juxta doctrinam Gorteri, (a) adaucta inde cohærentia, rigidæ eadem redditæ, exlicatæque ipsa rigidi-

E 3

(a) *Med. Comp. de firmarum partium nervi* §. 12.

gilitate frangi & dirumpi facillime possunt ut explicatur in theoria fibrarum Svietenio (*a*) disruptis inde fibris eheu quot mala oriri soleant, docebunt docti verè Medici; hoc autem præcipuè loco legenda nobis foret Epistola Ca-
 jetani Pascalii ad Bertinum Medicum Florentinum (*b*), in qua describitur ex dissectione cadaveris natura morbi cujusdam inflammatorii, quo affectus fuerat Marcus Phainus Vir potui spirituosorum deditus.

pag. 11.
 lin. 6.

Quid nunc dicendum de Tinctura Rhabarbarina cum sanguine Cicorei propinata, *persistente dolore, continuis vigiliis, & febre acuta, quæ vix unquam remittebat*, colligere quisque Medicorum poterit, qui morbo hæc conjuncta perpenderit mala, ita ut stimulum non augendum, acri medicina, etsi levi stimulo urgeant fortè Rhabarbarina pharmaca) sed emolliendas fibras, sanguinis morum reprimendum consulere coactus fuerit; tempus jam dilapsum est, quo materia ulceris de Pulmone, & Pus ex eodem eliminari possit, actum fuisse de Ægro jam constat. Sed satis hæc! diutius enim super his immorari, vix dignum videbatur lucubratione anicularum.

F I N I S

(*a*) In Comment. Aphorism. Boerhav. §. 32. &
 seq. (*b*) Edita est Florentia anno MDCCXLII.

ERRATA

CORRIGE.

Exposit. Julianæ pluribus locis loco *fignetur* quod in MS. per notam compendiarum *fig.* scriptum erat. *Sigill.* perperam scribitur. Videatur *pag. 4. lin. 23. pag. 6. lin. 9. pag. 8. lin. 30. pag. 9. lin. 14. & 20. pag. 11. lin. 8.*
 NB. In *supplici Epistola ad Excell. Illustriss. & Sapientiss. D. D. pag. 2. lin. 10.* scribitur vindicatis quo loco scripserat *Audor* vidimatis termino videlicet *Juridico*, ut indicaret *præscripta in pharmacopæa, exscripta fuisse collato & viso Autographo Schedarum.*

Lucubr. <i>pag. 20. lin. 16. 17.</i>	Illustrem	Illustrissimum
<i>pag. 22. lin. 12.</i>	vitio	vitio,
<i>pag. 23. lin. 6.</i>	fortè	fortè,
<i>pag. 23. lin. 6.</i>	exclamabit quis	exclamabit quis,
<i>pag. 23. lin. 8.</i>	petit	petat.
<i>pag. 23. lin. 8.</i>	ob	ab
<i>pag. 23. lin. 10.</i>	juniori	juniore
<i>pag. 23. lin. 24.</i>	Eglophie	Eglophj
<i>pag. 24. lin. 3.</i>	superficies	superficie
<i>pag. 24. lin. 28.</i>	verè	neve
<i>pag. 25. lin. 7.</i>	semper	semper,

NB. JULIANII nomen in pluribus locis perperam scriptum; cum se JULIANUM Latine, Italianè GIULIANI scribere, notet *Audor*.

